

**A MAGYAR HONVÉDSÉG LOGISZTIKAI TÁMOGATÓ RENDSZER
ÁTALAKÍTÁSÁNAK HATÁSAI A KÜLÖNLEGES MŰVELETI
KÉPESSÉGRE**

EFFECTS OF LOGISTIC TRANSFORMATION TO SPECIAL OPERATON FORCES

BODORÓCZKI János

(ORCID ID: 0000-0002-1026-1656)

bodoroczki.janos@uni-nke.hu

Absztrakt

A szerző ismerteti a Magyar Honvédség szervezeti átalakításait 1989-től 2015-ig. Elemzi a szervezeti változások különleges erőkre gyakorolt hatásait. A történelmi elemzés kritikáiban rávilágít a vizsgált témát befolyásoló adminisztratív nehézségekre.

Kulcsszavak: *Különleges erő, logisztika, történet*

Abstract

The author describes the organizational changes of the Hungarian Defence Forces from 1989 to 2015. The author analyzes the impact of the organizational changes. After that highlights some administrative difficulties.

Keywords: *Special Operation Force, logistic, history*

A kézirat benyújtásának dátuma (Date of the submission): 2017.03.28.
A kézirat elfogadásának dátuma (Date of the acceptance): 2017.09.25.

BEVEZETÉS

A különleges erők a Magyar Honvédség (a továbbiakban: MH) egyik legdinamikusabban fejlődő képessége, melyre egyre inkább szükség van a változó környezetből adódó biztonsági kihívásokkal szemben. A kihívásokra az MH részben szervezeti átalakítással és ésszerűsítéssel válaszolt. Az MH logisztikai támogató rendszerének történeti áttekintésével vizsgálom, hogy a szervezeti változások milyen hatást gyakoroltak a különleges műveleti képességre.

A történeti áttekintésben döntően az etimológiai vonalat követem, de igyekszem rámutatni az egyes tartalmi értelmezésekre is. Ehhez felhasználom Horváth Attila kézirat formájában átadott tanulmányát, [1] melyet további elemzésekhez is alkalmazok: kitérek a logisztika-történeti elemzés gyakorlatának kritikájára, annak hatásaira a témára vonatkozóan. A logisztika etimológiai levezetését nem tekintem feladatombnak, elfogadom Horváth Attila: „Ajánlások a katonai logisztika történetének tanulmányozásához” című munkáját. A fejezetben kizárólag a logisztika fejlődéstörténeti szemelvényeire térek ki.

A kutatási téma feldolgozása alatt vizsgáltam a szervezeti átalakítások hatásait a különleges erők támogatásszervezésére. A rendelkezésre álló gyakorlati tapasztalataimból azt a következtetést vontam le, hogy a létrejött logisztikai támogató rendszer nem elég hatékony a különleges erők támogatásának megszervezésében. Feltételezem, hogy a már végrehajtott szervezési feladatok mellett további újításokat is alkalmazni kell a különleges erők hatékony logisztikai támogatásszervezésében.

A MAGYAR KATONAI LOGISZTIKA TÖRTÉNETE

A magyar katonai logisztika történetével több szerző is foglalkozott. A közismert írók mellett meg kell említeni Perjés Géza, Gottl Jenő, Mojzer László, Nagy Sándor, Pisztrai László, Tóth József, Zimonyi István méltánytalanul elfeledett, vagy keveset hivatkozott munkáit is. Perjés Géza főként a XVII-XIX századot kutatta. Megítélesem szerint a cikk magyar történelmi háttéréhez leginkább „Zrínyi Miklós és kora” című műve illik leginkább. A szerző, az életrajzi, történelmi monográfiában többek közt bemutatja a „Tábori Kis Tracta”-t, mely a magyar élelmezés-ellátás történetének kiemelkedő alkotása. [2] Gottl Jenő és Mojzer László is elsősorban az élelmezési ellátás problémakörét vizsgálja a „Hadseregünk ellátása a világháborúban” című művében. A három kötetes áttekintés az Első Világháború eseményein keresztül mutatja be a hadsereg ellátását a háborús előkészületektől 1915. április végéig. [3] Nagy Sándor, Pisztrai László, Tóth József, Zimonyi István „A magyar katonai ellátó (hadtáp) szolgálat története” című munkájukban feldolgozták a magyar katonai ellátást az őshazától 1949-ig. A szerzők megállapítják, hogy az ellátás elválaszthatatlan a fegyveres erőtől, a kortól függetlenül szerves része a hadviselésnek. Fontos tanulság, hogy az ellátás problémaköre nem vizsgálható az adott kor technikai-, gazdasági-, társadalmi-, politikai háttérének alapvető ismerete nélkül. A mű igazolja, hogy a haderő ellátása a katonai siker alapvető feltétele. [4]

A rendszerváltást követően Németh Ernő és Horváth Attila foglalkozott ezzel a kérdéssel részletesen.¹ Horváth Attila a témakörben végzett kutatásának eredményeit úgy lehet összefoglalni, hogy a magyar logisztikai rendszer a második világháborúig egyértelműen a porosz, osztrák hagyományokat és rendszert követte. 1949-től szinte teljes mértékig a szovjet „logisztikai” eljárások érvényesültek. Ettől kezdve a haderő támogatásának tervezése és

---

¹ Az egyetemes logisztika történettel foglalkozott még egy-egy cikk erejéig Pohl Árpád, és Réger Béla is. RÉGER, A logisztika kialakulásának története, In: Logisztikai Évkönyv, Budapest, Nav-Navigátor Kiadó, 1994, ISSN 1218-3849

szervezése az 1990-es évek kezdetéig nem hordozott nemzeti sajátosságokat. A publikációnak, a korszak elemzése nem célja, a magyar katonai logisztika történetét 1989-től tekintem át. Az említett időszak viszonylag bővebb tárgyalását azért is tekintem fontosnak, mert ezzel is bizonyítom, hogy egy haderő logisztikai támogatási rendszere nem tekinthető statikusnak, annak folyamatosan igazodni kell a műveleti követelményekhez, a haderő szervezetéhez, és a finanszírozási körülményekhez. Terjedelmi okokból a teljes magyar katonai logisztika történetének elemzésére nem vállalkozom. Ennek módszertani okai is vannak, mert egyrészt nem ez a cikkem témája, másrészt ilyen keretek között csak vázlatos értékelésre lenne lehetőségem.

„Az MH-ban a logisztika gyökerei 1989. december 01-ig az anyagi-technikai integráció kezdetéig nyúlnak vissza, amelyet követően a szakterület fejlesztése a nemzeti hagyományok és sajátosságok, valamint a NATO alap- és irányelvek figyelembevételével folyik. Ennek megfelelően a katonai logisztikai támogatás elméletileg megalapozott, önálló rendszerben működik. Önállóságát a támogatási rendszer specifikus feladatrendszere és a kialakított szervezeti felépítése fejezi ki.” [5 p.3.] Ilyen értelemben, az MH-ban a jelenlegi logisztikai rendszer gyökerei vitathatatlanul 1989. december 1-ig nyúlnak vissza. Ezen a napon kezdődött a fegyverzet-technikai, hadtápszervezetek integrációja.² Az anyagi-, és technikai biztosítást – a logisztika akkori megfelelőjét – főcsoportfőnökség szintű szervezet vezette. Az egyes funkciók munkáit csoportfőnökségek végezték. Ilyen volt a Haditechnikai csoportfőnökség – állományában Fegyverzettechnikai, Gépjármű-technikai, Elektronikai, Haditechnikai fejlesztési Főnökséggel, melyeket Műszaki Osztály, Vegyvédelmi-technikai Osztály egészített ki -, a Hadtáp Csoportfőnökség – Egészségügyi, Üzemanyag, Élelmezési, Ruházati Főnökséggel -, a Gazdálkodási Szolgálat Főnökség, és a Közlekedési Szolgálat Főnökség. [6] A kijelölt logisztikai erők a hadműveletek előre megszervezett rendje szerint tervezték a csoportosítások támogatását. A logisztikai támogatás teljes nemzeti felelősség volt. A rendszerváltozást követően a magyar katonai erőt – ide értve a szárazföldi, légvédelmi, illetve a repülő erőket is – kizárólag Magyarország határain belül tervezték alkalmazni, nem számoltak szövetséges csapatok jelenlétével, a honvédelmet nemzeti erőforrásokra, és meglévő készletekre alapozták. [7 p.9–27.]

A Varsói Szerződés 1991-es felbomlása, és a délszláv háborúk kitörése után Magyarország külpolitikai stratégiai célkitűzése az euro atlanti integráció lett, vagyis a csatlakozás a NATO-hoz,³ és az Európai Unióhoz.⁴ A teljes szemléletváltás ellenére, továbbra is a meglévő szovjet fejlesztésű haditechnikai eszközökkel kellett megoldani a feladatokat-így a logisztikai támogatást is, mely a műveleti szabadságot az új szövetségi rendszerben erősen korlátok közé szorította. [8 p.64–73.] A logisztikai támogatás elmélete az 1990-es évek közepén még nem számolt azzal a lehetőséggel, hogy a műveleti terület, és Magyarország közt nem lesz közvetlen szárazföldi összeköttetés.

1994-ben a Pfp⁵ tagság kezdetén, de a NATO csatlakozás után már markánsan, az MH megkezdte a szövetség támogatási elveinek, fogalomrendszerének, illetve támogatási kategóriáinak bevezetését. [8 p.64.] Erre azért volt szükség, mert a NATO csatlakozás, a szövetségi rendszerhez való igazodást is megkövetelte. Ebben az időben (az 1990-es évek közepén) a NATO arra kényszerült, hogy a területén kívüli katonai konfliktusok megoldásában vegyen részt. A műveleti környezetben a többnemzetiség volt jellemző. A

² Ezért jelölték ki a „Logisztikusok Napját” december 1-re.

³ 1999. március 12.

⁴ 2004. május 1.

⁵ Partnership for Peace – Partnerség a békéért program. A demokratikus átmenet segítésére, együttműködés elősegítésére létrehozott program. Magyarország 1994. február 8. és 1999. március 12. között volt tag.

feladatokat szétaprózott összetételű békefenntartó erőkkel hajtották végre, általában gyenge infrastruktúrával rendelkező területeken. Ilyen körülmények között a logisztikai támogatás megszervezése újszerű és összetett feladatnak bizonyult. A NATO válasza erre a kihívásra a többnemzeti logisztikai koncepció volt. [9]

A bipoláris világrendszer felbomlása, és a hidegháború vége szervezeti-, szemléleti átalakulást követelt meg a magyar haderőtől. A változás 1991 és 1995 között a létszámban 30%-os, a technikai eszközök vonatkozásában 35%-os csökkentést eredményezett. Terjedelmi korlátok miatt csak a központi logisztikai szervezetek változásaira térek ki. A szervezeti változás során megalakult az Anyagi Technikai Főcsoportfőnökség, a Fegyverzettechnikai-, a Hadtáp-, az Egészségügyi-, a Közlekedési Szolgálat-, és a Gazdálkodási Csoportfőnökségekből. [10 p.160.] A szervezeti egység létrehozásánál alapkövetelmény volt, hogy a meglévő vezetési rendszer gyökeresen ne változzon, és az anyagi-technikai biztosítás továbbra is két lépcsőben valósuljon meg. A létszámkereten belül megalakult az Elektronikai Szolgálatfőnökség is. [10 p.140.] A Beruházási és Fenntartási Főnökséget, valamint a Pénzügyi Szolgálatfőnökséget nem integrálta a szervezési feladat.⁶ A Magyar Köztársaság Kormányának 1991. augusztus 15-i határozata az Anyagi Technikai Főcsoportfőnökség szervezeti létszámát tovább csökkentette úgy, hogy a feladatkör kiegészült a Repülőműszaki Szolgálatfőnökség feladataival. 1995. július 1-i hatállyal, a HM alárendeltségében a Haditechnikai Intézet, és a Gazdálkodási Hivatal háttérintézménnyé alakult. Az 1990-1995 közötti időszak átalakításairól összességében megállapítható, hogy nem követte a változó gazdasági környezetet, valamint a katonai működési rendet. Nem volt képes hatékonyan megfelelni a gazdaságossági-hatékonysági kihívásoknak sem. [11 p.108–110.]

Az MH irányításáról és a felső szintű vezetésének rendjére kiadott 2218/97. számú Kormányhatározattal 1995-től 2000-ig, a szervezeti változások tovább folytatódtak. Az „ágazatcsoportos” rendszerből kivált az MH Egészségügyi Csoportfőnökség. A NATO csatlakozásra való felkészülés jegyében megalakult a HM HVK Logisztikai Főcsoportfőnökség (a továbbiakban: LFCSF) tervező-, szervező-, irányító-, koordináló jogkörrel. Legfontosabb feladata a 90/1997. évi Kormányrendelet, és az ez alapján készült 9/1998-as HM Utasítás végrehajtásával, és beszámoltatásával kapcsolatos teendők végzése volt. Az Anyagi Technikai Főnökség jogutódja-speciális jogállással⁷ az MH Logisztikai Főigazgatóság (a továbbiakban: LFI) lett. Alaprendeltetése a HM közvetlen szervezetek haditechnikai-, hadtáp-, elhelyezési-, közlekedési biztosítása volt. A korábban egy egységet képező szervezetek a Honvéd Vezérkar Főnök közvetlen alárendeltségébe tartoztak. A szervezés nagy hiányossága, hogy a szakmai felelősséget, alá-fölérendeltséget a 2218/97. számú Kormányrendelet nem mondta ki egyértelműen, melynek az lett az eredménye, hogy a Honvéd Vezérkar Főnöke korlátozottan tudta érvényesíteni elhatározását az alárendelt logisztikai szervezetek felé. Az LFCSF nem rendelkezett szolgálati előjárói jogkörrel, az ágazati vezetők pedig a LFI-nek voltak alárendelve. [11 p.111–112.]

A 2120/2000. (V.31.) számú Kormányhatározat, és annak végrehajtásáról szóló 40/2000 (HK 14.) HM Utasítás további haderő átalakítást rendelt el. A cél egy finanszírozhatóbb, képesség alapú haderő kialakítása volt. A 2000-2010 közötti szervezési időszakban megalakult az MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság. A HVK Logisztikai Főcsoportfőnökség, és az MH Logisztikai Főigazgatóság átalakulásával pedig létrejött a HVK Logisztikai Csoportfőnökség (LCSF). A megalakult új logisztikai szervezet a tervező-, a koordinációs-, és a törzsosztályal a Honvédelmi Minisztériumba integrált Honvéd

⁶ A szervezési intézkedéssorozat neve a Gerecse szervezési feladat volt.

⁷ Haderőnemi Vezérkarok jogállási szintjén működő szervezetként

Vezérkar logisztikai döntés előkészítő szervezetévé vált. Emellett már szakmai előjárói jogköröket is gyakorolt, melyet a 2204/2001. (VIII. 8.) kormányhatározat rögzített. [11 p.112–116.] A szervezési időszak végére a kialakított rendszer már jól megfelelt a NATO vezetésirányítási rendszerének.

A háttérintézményi szerkezet is jelentősen átalakult. A HM hivatalai és háttérintézményei rendszerében létrejött a HM Gazdasági Tervező Hivatal, megszűnt a HM Munkavédelmi és Környezetbiztonsági Hivatal, amely részeivel beépült a HM Költségvetési Ellenőrzési Hivatalba, amely HM Költségvetési és Munkabiztonsági Ellenőrzési Hivatalként folytatta működését. [12] Emellett létre kellett hozni egy olyan szervezetet, amely átveszi a „HM Beszerzési és Biztonsági Beruházási Hivatal, a HM Technológiai Hivatal, a HM Nemzetközi és Rendezvényszervezési Hivatal, a HM Hadfelszerelési Főosztály feladatait, és az ugyanezen időpontban megalakuló Összhaderőnemi Parancsnoksággal megosztva a tevékenységet, átveszi a volt MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság termelői logisztikai feladatrendszerét. [13] Ennek érdekében 2007. január 1-én megalakult a HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség, mely a logisztikát új alapokra helyezte: elkülönült a termelői és fogyasztói logisztikai terület, valamint átalakult a szakági biztosítási rendszer. (Napjainkban ezt előállítói-, és felhasználói logisztikaként nevezi a doktrína.) A termelői logisztika elemeit egy integrált szervezet váltotta fel, a fogyasztói logisztikát a hadrendbe sorolták. 2007. január 1-én megalakult az MH ÖHP, három vezető szervezet (MH Légió Parancsnokság, MH Szárazföldi Parancsnokság, MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság) és két magasabb parancsnokság szintű szervezet integrálódásával. (MH Híradó és Informatikai Parancsnokság, MH Egészségügyi Parancsnokság) [14]

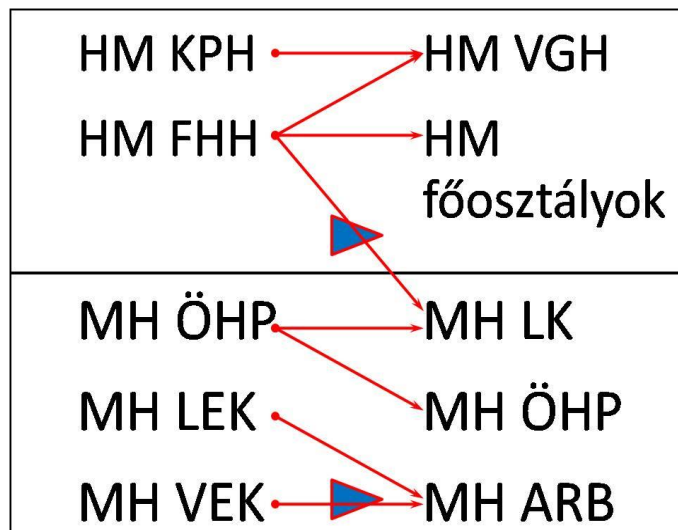
A XXI. század logisztikai ellátási lánc értelmezésében a funkció alapú megközelítés helyett folyamat alapú megközelítés vált uralkodóvá. A stratégiai partneri együttműködések kényszere átfőrnálja az optimalizálási gondolkodást, kompromisszumokra kényszeríti a logisztikai szakembereket. [15 p.99.] Korunk katonai logisztikájának alapvető feladatai közé tartozik a hálózatközpontú, nagy pontosságú fegyvereket akár kis alegység szinten alkalmazó gyorsan mozgó, multidimenzionális, multinacionális haderő támogatása. [15 p.126.] A stratégiai partneri együttműködések kényszere átfőrnálta a haderők optimalizációval kapcsolatos gondolkodásmódját, melynek eredményeképpen a közelmúlt markáns változásokat hozott az MH logisztikai támogató rendszerében.

A védelemgazdasági és központi logisztikai feladatokat ellátó szervezetek átalakítása után szervezetek alakultak át, illetve jogelőd nélküli szervezetek jöttek létre. Az átalakításnak meghatározó katonai és civil követelményei voltak: egyfelől a korlátozott források összehangolt, hatékony és gazdaságos logisztikai megoldásokat kívánnak. Ilyenek a befogadó nemzeti támogatás, a vezető nemzeti szerepvállalás, a szerepkörre szakosodott logisztikai támogatás vállalása, a többnemzeti integrált logisztikai alegységek. A katonai logisztikai kapacitások egyre inkább civil képességektől függnnek, a civil logisztikai vállalatok rendkívüli hatékonysággal végzik munkájukat, így a polgári logisztikai megoldások megkerülhetlenné váltak. [16 p.14–15.] Másfelől az államigazgatási szervezetrendszer átalakítása szigorú létszámkereteket határozott meg, [17] illetve továbbra is meg kellett felelni a NATO elveknek, és a műveleti parancsnokság támogatásának. Ennek megfelelően folytatódott az MH logisztikai támogató rendszerének átalakítása, melyet több utasítás (HM utasítás, KÁT-HVKF együttes intézkedés) is befolyásolt.⁸

---

⁸ A védelemgazdasági és központi logisztikai feladatokat ellátó szervezetek átalakításával összefüggő feladatokról szóló 30/2013 (V.17.) HM utasítás, a 42/2013. (HK 7.) KÁT-HVKF együttes intézkedés a védelemgazdasági és központi logisztikai feladatokat ellátó szervezetek átalakításával összefüggő feladatok végrehajtásáról

Az 1997-ben kezdődött, szinte folyamatos átszervezés alatt álló logisztikai rendszer átalakítása 2013. június 24-én egy újabb fontos állomáshoz érkezett. A költségvetési keretek célirányos felhasználása, és a központi logisztikai gazdálkodási- és ellátási feladatok irányítása érdekében megalakult az MH Logisztikai Központ. Az átalakulást az alábbi ábra szemlélteti:

1. ábra A logisztikai szervezeti átalakulások a Logisztikai Központ létrejöttével⁹

A központi logisztikai gazdálkodási és ellátási felelősséggel összefüggő feladatokat az Összhaderőnemi Parancsnokságtól, a szakági hadfelszerelési programok feladatait, a békeműveletekkel összefüggő feladatokat, az erőforrás- és költségvetés tervezési feladatokat a FHH-től vette át az újonnan alakult katonai szervezet. A Logisztikai Központ jogállása sajátos: országos illetékességű, a Honvéd Vezérkar Főnöke közvetlen szolgálati alárendeltségében működő, más magasabb szintű parancsnokság jogállású katonai szervezet, mely a központi logisztikai előirányzatok vonatkozásában előirányzat feletti rendelkezési jogosultsággal bír. Intézményi logisztikai gazdálkodási feladatait a logisztikai utaltsági rendben meghatározott önállóan működő és gazdálkodó MH Anyagellátó Raktár Bázis és az MH Budapest Helyőrség Dandár végzi. Az újonnan létrehozott szervezet a logisztika meghatározó eleme, feladatrendszere alapvető befolyással bír az MH logisztikai támogató rendszerére. Az MH Logisztikai Központ alaprendeltetésű feladatai a következők:

- központi katonai logisztikai feltételrendszer biztosítása;
- a központi logisztikai feladatok tervezése, szervezése és irányítása;
- a központi logisztikai gazdálkodási- és ellátási felelősséggel összefüggő feladatok végrehajtása (a közlekedési és egészségügyi biztosítással kapcsolatos feladatok kivételével);
- a központi logisztikai előirányzatok feletti rendelkezési jogosultsággal bír;

⁹ A szerző által szerkesztett ábra.

Forrás: A Kormány 1007/2013. (I. 10.) Korm. határozata az államigazgatási szervezetrendszer átalakításáról, A védelemgazdasági és központi logisztikai feladatokat ellátó szervezetek átalakításával összefüggő feladatokról szóló 30/2013. (V.17.) HM utasítás, a 42/2013. (HK 7.) KÁT-HVKF együttes intézkedés a védelemgazdasági és központi logisztikai feladatokat ellátó szervezetek átalakításával összefüggő feladatok végrehajtásáról.

- költségvetési keretek, előirányzatok módosítása valamint átcsoportosítása, előirányzat maradványok jóváhagyása, külön HM utasításban meghatározottak szerint;
- ellátja a felelősségi körébe tartozó logisztikai gazdálkodás-tervezési, forráselosztási és szabályozás-előkészítési feladatait;
- a szakági hadfelszerelési programok szakmai tervezésével, és végrehajtásával és az integrált logisztikai terv összeállításával összefüggő költségvetési és gazdálkodási feladatok végrehajtása. [18]

Az MH Logisztikai Központ a megalakulásakor nem vette át az MH ÖHP alárendeltségébe tartozó stratégiai szintű feladatokat is ellátó MH Katonai Közlekedési Központot és az MH Légijármű Javító Üzemet, amely több működési zavart is eredményezett. Ezt a hiányosságot kiküszöbölték, amikor a két központi rendeltetésű szervezet az MH Logisztikai Központ alárendeltségébe került. Létrehozásával egy középírányító szervezet a központi ellátás feladatai alól mentesült, létrejött viszont egy olyan szervezetet – középírányító jogkörrel felruházva – mely a központi ellátásért felel.

A szervezeti változásokon túl fontosnak tartom, hogy a logisztikai szemléletmód változásaira is kitérjek. A szovjet mintára szervezett, döntően a második világháború tapasztalataira épített anyagcentrikus ellátás szervezési szemlélet, az anyagi-technikai integráció következményeként végrehajtott rendszer átalakítás után jelentősen átalakult. 2007. január 1. előtt¹⁰ a logisztikai irányító szervezetek felépítését, feladatrendszerét az ágazati ellátási rend,¹¹ a párhuzamos feladatrendszerek-, tervezés-, ellátás-, szabályozás jellemezte. A központi rendeltetésű logisztikai szervezetek a szakterület működtetéséért felelős szervezet szolgálati alárendeltségébe tartoztak. A haderőnemekkel a viszony mellérendelt volt. A jogszabályi anomáliák miatt a logisztikai szaktevékenységet tárca szinten irányították. Az átszervezés lényegi, a szemléletet érintő célkitűzése a termelői és fogyasztói logisztika szétválasztása, a teljes élettartam menedzsment szemlélet bevezetése, a képesség alapú tervezés megteremtése, illetve a költségorientált, költség-hatékony szervezetek létrehozása volt. Legfontosabb követelményként jelentkezett a harmonizáció a NATO logisztikai rendszerével, [19] és elveivel.¹² A mai magyar logisztikai támogatás alapelvei „részben azonosak a katonai műveletek megtervezésének és végrehajtásának elveivel, illetve részben kiegészítik azokat. A logisztikai támogatási alapelvek magukba foglalják:

- a műveletek elsődlegességének;
- az egyszerűségének;
- a rugalmasságának;
- a gazdaságosságának;
- a rendelkezésre állásának (elérhetőségének és elégségességének);
- a fenntarthatóságának;
- a túlélőképességének;
- a felelősségének elvét.” [20 p.(1-5) – (1-6).]

---

¹⁰ MH Anyagi - Technikai Főcsoportfőnökség (MH ATFCSF-ség) és az MH Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság megalakulása.

¹¹ Ágazati vezető felelősség mellett

¹² Felelősség (responsibility), Ellátás biztosítása (provision), Jogkör (authority), Együttműködés (co-operation), Koordináció (co-ordination), Elégségesség (sufficiency), Gazdaságosság (economy), Rugalmasság (flexibility), Átláthatóság (flexibility), Forrás: AJP-4 (B) Allied Joint Doctrine for Logistic, k. h. n. , NATO Standardization Agency, 2009, p (2-1).

A VÁLTOZÁSOK HATÁSA A KÜLÖNLEGES MŰVELETI KÉPESSÉGRE

A logisztikai szemlélet változása és a támogatásszervezési elvek átalakulása pozitív hatást gyakorolt a magyar logisztikai támogató rendszerre, így a különleges műveleti erők logisztikai támogatórendszerére is. Az *elvek* alapvetően jól illeszkednek a különleges erők változatos-, dinamikus követelményrendszeréhez. Megítélésem szerint az új logisztikai szemlélet, az új rendszer magában hordozza a különleges műveleti képesség hatékony támogatásának lehetőségét. A logisztikai alapelvek elemzése után arra a következtetésre jutottam, hogy az általános szemlélet jó, az alapvető változást nem igényel. A kihívásokat a támogatási elvek gyakorlati megvalósításában látom.

Az előző fejezetben részletezett *szervezeti változások* elemzése megerősítette személyes tapasztalataimat, melyet az MH 34. „Bercsényi László” Különleges Műveleti Zászlóalj (a továbbiakban: MH 34. BLKMZ) állományában szereztem. Megítélésem szerint a magyar különleges műveleti képesség béketámogató rendszerére a szervezeti változások jelentős hatást sajnos nem gyakoroltak. A szervezeti változtatások különleges műveleti képességre gyakorolt hatásáról hozzáférhető adatot nem találtam. Írásos dokumentum nem áll rendelkezésre arra vonatkozóan, hogy szervezeti (hadrendi) elem jött volna létre annak érdekében, hogy a különleges erőknél jelentkező speciális logisztikai támogatási igényeket kielégítse. A szervezeti változások elemzése után egyértelműen megállapítható, hogy sem stratégiai-, sem hadműveleti szinten nem jelentek meg a különleges műveleti logisztikai támogatási igények kielégítésére hivatott logisztikai támogató szervezeti elemek. A harcászati szinten végrehajtott szervezeti változtatások sem kedveztek az Ált/49 KMD 1-ben lefektetett különleges műveleti támogatási alapelveknek. Az MH 34. BLKMZ megalakulásának időszakában létrehozott logisztikai támogató-, és törzstámogató alegységet összevonták. Az ennek eredménye képpen létrejött alegységet a zászlóaljtörzs kiszolgálására, valamint a logisztikai támogatás végrehajtására egyaránt alkalmazták, mely további terheket rótt a logisztikai végrehajtó szakállományra. Ugy gondolom, hogy a különleges műveleti képesség fejlesztésének „sebességére” a speciális logisztikai támogató szervezeti elemek hiánya egyértelműen negatív hatással volt. A publikáció írásának időpontjában sem állnak rendelkezésre olyan speciális igényeket is kielégíteni képes logisztikai támogató alegységek az MH 2. vitéz Bertalan Árpád Különleges Rendeltetésű Ezred állományában, melyek az Ált/49 KMD 1 követelményeinek egyértelműen meg tudnak felelni. Ezek alapján arra a következtetésre jutottam, hogy a speciális támogatási követelményeket a logisztikai támogatás elismeri, de támogató rendszer azokat „tettekkel” nem követte.

A LOGISZTIKA-TÖRTÉNETI ELEMZÉS KRITIKÁJA, ANNAK HATÁSAI A TÉMÁRA VONATKOZÓAN

Horváth Attila vitatja a történeti áttekintések kizárólag etimológiai alapon történő megközelítését. Felhívja a figyelmet arra, hogy az önkényesen kiragadott történelmi példák a tudományos pontosságra negatív hatást gyakorolhatnak. Módszertani ajánlásában kifejti, hogy egy történeti feldolgozás alatt számos, a logisztikát szorosan nem érintő területre is ki kell térni. Ezek közül említést tesz elemzések ismeretének, és az esettanulmányok feldolgozásának fontosságára.

A tanulmány alapján úgy gondolom, hogy egy a különleges erőket érintő történeti áttekintés, az etimológiai és a rendszerszemléletű közös megközelítéssel különösen nehéz feladat, mely jelentősen meghaladja ennek a publikációnak a lehetőségeit. A módszert tekintve én is döntően az etimológiai vonalat követtem, de igyekeztem a kevésbé ismert szerzők művein keresztül a tartalmi megközelítésre is koncentrálni. Kitértem az MH logisztikai *rendszerének*, annak változásának különleges erőkre gyakorolt rendszerszemléletű elemzésre is. Egyetértek Horváth Attila módszertani ajánlásaival, hogy a téma

feldolgozásához átfogó-, tág ismeretekre van szükség számos területről. Itt szeretném azonban megjegyezni, hogy a különleges erők vonatkozásában az ajánlásokban megfogalmazott „eseménytörténetek” feldolgozására korlátozottan nyílik lehetőség. A rendelkezésre álló (hadműveleti) jelentések döntő része minősített információt tartalmaz, így nyilvános dokumentumban nem közölhető. Ezek a beszámolók nem felelnek meg annak a feltételnek sem, hogy esettanulmányként kezeljük őket. Nem áll rendelkezésre átfogó logisztikai történeti munka sem amellet, hogy a jelenleg uralkodónak tekinthető etimológiai megközelítés kizárólagosságát Horváth Attila egyértelműen vitatja. Kutatómunkám alatt nem talákoztam tudományos követelményeknek megfelelő esettanulmánnyal, mely az MH különleges műveleti képességfejlesztését feldogozza. A megfogalmazott ajánlások alapján tehát ki kell dolgozni annak módszerét, hogy azok hogyan alkalmazhatóak olyan speciális esetben, mint amilyen a különleges erők története Magyarországon.

Az publikáció fejezete megítélésem szerint utat nyit a különleges erők logisztikai támogatásának történeti elemzéséhez. Horváth Attila módszertani ajánlásai szerint kiegészítésre szorul, de megítélésem szerint előrelépést szolgál: rámutattam, hogy az MH különleges műveleti fejlesztéssel kapcsolatban nem rendelkezünk feldolgozott, és alapos elemzésekkel alátámasztott esettanulmánnyal, továbbá meg kell oldani annak a kérdését, hogy hogyan tudjuk a minősített információkat felhasználni tudományos kutatásokhoz. A különleges erők vonatkozásában tudjuk tehát, hogy melyek azok a területek melyeket pótolni kell ahhoz, hogy eredményesen meg tudjuk kezdeni a történeti áttekintést.

KÖVETKEZTETÉSEK

A teljes logisztikai történeti áttekintésre a már említett okok miatt nem volt lehetőségem, igaz ez nem is volt célom a cikk megírásával. Szükségesnek éreztem azonban néhány önkényesen kiragadott példát megemlíteni annak érdekében, hogy következtetéseket vonjak le az MH logisztikai támogató rendszerének változásairól a különleges erők szemszögéből.

Az MH logisztikai támogató rendszerének történeti áttekintése-, és elemzése után kijelenthető, hogy nem állt rendelkezésre olyan logisztikai szakbeosztású tiszt, aki mélységében tisztában lett volna a különleges műveleti-, és a logisztikai követelményekkel egyaránt. Ennek következtében a különleges művelet specifikus logisztikai támogatás fejlesztése nem kezdődhetett meg a képességfejlesztéssel egy időben. Ebből az következik, hogy:

- nem kezdődött meg a logisztikai szabályzatok fejlesztése;
- a logisztikai támogatásszervezés anyagi igényeket érintő, lényegi kérdését hibásan határozták meg;
- nem határozták meg a különleges erőket támogató logisztikai alegységek képességekvetelményeit;
- a képességekvetelmény hiányában nem lehetett hatékonyan logisztikai támogató alegységet szervezni.

Napjaink válságainak hatása alól a NATO és EU tagállamok nem vonhatják ki magukat. A líbiai válságot az Európai Unió, a partjai védelmében volt kénytelen kezelni. A hibrid hadviselés jeleit hordozó ukrán válság Magyarország tőszomszédságában zajlik. A Szíriában és Irakban kialakult helyzet, az Iszlám Állam tevékenysége, a posztmodern kori népvándorlás hatásai Európában közvetlenül érzékelhetőek. Annak érdekében, hogy a haderő, lépést tudjon tartani a kihívásokkal-, illetve meg tudjon felelni szövetségi kötelezettségeinek, a jövőben valószínűsíthető a különleges erők további alkalmazása, valamint fejlesztése úgy a harcászati, mint hadműveleti szinten. A fejlesztési irányvonalak a különleges erők világszerte való alkalmazását, hálózatba szervezését prognosztizálják, amely szemlélet alapján arra

következtetek, hogy a csoportok-, és a támogatási alrendszerek¹³ szervezési elvei gyökeresen átalakulhatnak, megítélésem szerint a hálózatos megoldások felé fognak elmozdulni.

A különleges erők logisztikai támogatását érintő kérdések a modern kihívások tükrében egyre összetettebb válaszokat követelnek meg. Az Egyesült Államokban 2015 óta hosszú távú innovációs tervek határozzák meg, hogy milyen fejlesztéseket részesítenek előnyben. Belső működési költségek optimalizálása érdekében eltérő gondolkodásmódokat, és szemléleteket ötvöznek. Innovációs kezdeményezések keretében alakítják át a kormányzati beszerzési és kutatás-fejlesztési területeket. [21] Ezzel kapcsolatban Magyarországon is fogalmaztak meg aggályokat az ezredforduló utáni években. A Third Offset-hez hasonlóan hazánkban is megfogalmazták a különleges erőket is gúzsba kötő közbeszerzési eljárások átalakításának igényét, [8 p.101.] amely napjainkban is komoly kihívásokat jelent.¹⁴ Úgy gondolom, hogy a végfelhasználó szempontjából megnyugtató válaszokat nem kapunk a felvetett problémákra, talán a lényegi kérdéseket nem is tették fel még a magyar különleges műveleti erők logisztikai támogatásával kapcsolatban. Véleményem szerint szorosan a katonai logisztikával kapcsolatban elsősorban az alábbi kérdések merülnek fel:

- Vajon az MH logisztikai támogató rendszere milyen választ tud adni a különleges műveletek követelményrendszerére?
- Szükséges-e megváltoztatni a jogszabályi háttérrel és/vagy az ellátási rendszert a különleges műveletek hatékony támogatásához?
- Vajon szükséges-e a különleges erők logisztikai támogatásának újra értelmezése?

Ki kell emelni a különleges művelet képesség fejlesztési irányában felfedezhető hálózatközpontú szemléletet. A hálózat hatékony működéséhez a hatékony csoportok mellett szükség van a szervezeti felépítések, az egyes alrendszerek együttműködési képességének, így a logisztikai alrendszer együttműködési képességének fokozására is.¹⁵

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] HORVÁTH A.: *Ajánlások a katonai logisztika történetének tanulmányozásához. 51 év a katonai logisztika szolgálatában.* Tanulmánykötet. Kézirat. 2016
- [2] PERJÉES G.: *Zrínyi Miklós és kora.* Budapest: Osiris, 2002. ISBN 963-389-256-2
- [3] GOTTL J.: *Hadseregünk ellátása a világháborúban 1914-1918. Különös tekintettel a hadra kelt sereg élelmezésére.* Budapest, 1927.
- [4] NAGY S.- PISZTRAI L.- TÓTH J.- ZIMONYI I.: *A magyar katonai ellátó (hadtáp) szolgálat története:* Zrínyi, 1984.
- [5] Magyar Honvédség: *Ált/43 Magyar Honvédség Összhaderőnemi Doktrína. 3. kiadás. MH DOFT kód: ÖHD (3), p. 206.* 2012
- [6] *A Honvédelmi Minisztérium szervezete. 1990. március 31* [hozzáférés: 2017. 03. 07.], www.defence.hu/container/files/9/4954/abrak.pdf

---

¹³ Nem csak a logisztikai támogatás alapelvei.

¹⁴ A cikk szerkesztésének időpontjában az FMF keretből igényelt technikai eszközök beérkezési ideje kb. 500 nap.

¹⁵ Megítélésem szerint több mint figyelemre méltóak a Pentagon innovációs kezdeményezései. Az amerikai különleges erők nagy szerepet vállalnak annak vizsgálatában, hogyan lehet az elképzeléseket a gyakorlatban alkalmazni. Egyetértek Porkoláb Imrével abban, hogy új és innovatív megoldásokra van szükség a különleges erőkkel kapcsolatban.

- [7] BÁTHY S.: *A Magyar Honvédség háborús anyagi biztosításának új rendszere a védelmi koncepció figyelembevételével*. Kandidátusi értekezés. 1991
- [8] POHL Á.: *A Magyar Honvédség és az Osztrák Szövetségi Haderő logisztikai rendszerének összehasonlítása*. Doktori (Phd) értekezés, p. 158. 2007
- [9] SZENES Z.: *A békefenntartás hatása a magyar haderőre* [hozzáférés: 2017. 03. 07.]. www.zmne.hu/kulso/mhht/hadtudomany/2006/3/2006_3_1.html
- [10] GÁSPÁR T.: *Adalékok a Magyar Honvédség logisztikai ellátó központ történetéhez II. Katonai Logisztika* 2 (2015) pp. 139–182. epa.oszk.hu/02700/02735/00080/pdf/epa02735_katonai_logisztika_2015_2_139-182.pdf (A letöltés ideje: 2017. 03. 07.)
- [11] ZSIBORÁS J.: *A HM HVK Logisztikai Csoport főnökség megalakulása és jelenlegi helyzete. Történelem és valóság. Katonai Logisztika*, 10. évfolyam 1 (2002) pp. 106–120. epa.oszk.hu/02700/02735/00040/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2002_1_106-120.pdf (A letöltés ideje: 2017. 03. 07.)
- [12] MÁK GY. –HUGYECZ GY.: *A Honvédelmi Minisztérium és háttérszervezetei alakulása 1989-től napjainkig*. Tanulmányok 2004, pp. 159-180. 2004 [hozzáférés: 2017. 03. 07.]. www.honvedelem.hu/files/9/4954/11.pdf
- [13] KÁDÁR R.: *Megalakult a HM Fejlesztési és Logisztikai Ügynökség (HM FLÜ)*, p. 6 [hozzáférés: 2017. 03. 07.]. www.honvedelem.hu/files/9/8723/megalakult_a_hm_fejlesztési_es_logisztikai_hivatal-kadar_robert.pdf
- [14] KÁDÁR Pál: *A Magyar Honvédség 2007. évi átalakítása és a Honvédelmi Minisztérium szervezete*, p. 14 [hozzáférés: 2017. 03. 07.]. www.zmne.hu/kulso/mhht/hadtudomany/2008_e_4.pdf
- [15] ESTÓK S.: *A katonai és civil ellátási lánc fejlődésének lehetőségei nemzetközi környezetben*. Doktori (Phd) értekezés, p. 150. 2011
- [16] LAKATOS P.: *Hazai polgári logisztikai potenciál védelmi célú igénybevételének aspektusai, különös tekintettel a Logisztikai Szolgáltató Központok lehetőségeire*. Doktori (Phd) értekezés, p. 127. 2008
- [17] *A Kormány 1007/2013. (I. 10.) Korm. határozata az államigazgatási szervezetrendszer átalakításáról*. Budapest, 2013.
- [18] Magyar Honvédség: *Az MH Logisztikai Központ rendeltetése*. 2017. 03. 08. www.honvedelem.hu/szervezet/mh_logisztikai_kozpont
- [19] LENGYEL A.: *A katonai logisztikai rendszer aktuális kérdései a haderő átalakítása után. Katonai Logisztika* 1 (2009) pp. 25–41. epa.oszk.hu/02700/02735/00067/pdf/EPA02735_katonai_logisztika_2009_1_025-045.pdf (A letöltés ideje: 2017. 03. 08.)
- [20] Magyar Honvédség: *Ált/217 Magyar Honvédség Összhaderőnemi Logisztikai Támogatás Doktrína*. MH DOFT kód: LOGD 4 (3), p. 246. 2015
- [21] PORKOLÁB Imre: *Az innováció hatása a hadviselésre. Hadtudomány* 1-2 (2016) pp. 19–28.
- [22] Horváth A.: *A vasúti közlekedés terrorfenyegetettségének jellemzői a városokban. Hadmérnök*, IV. évfolyam 3. szám (2009) pp 180-189.